

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 40. ANUL XVII.

Telegrafu este de doue ori pe saptamana: joi si duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu banii prin scrisori francate, adreseate catre expeditura. Pretiul prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. ora pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tiori straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 22 Maiu (3 Iun.) 1869.

Evenimente politice.

Pana in momentul candu scriemu aceste nu aflamu ceva momentuosu din nici unulu din punctele de capetenia ale monarchiei. In Pest'a inca decurge mereu desbaterea adresei, in Vien'a a incetatu senatulu imperiale si asiá pana in 4 Iuliu candu se voru deschide siedintiele delegatiunilor de aci e cu greu sa afle omulu ceva. Diplomati'a séu se pregatesce de sesiunea báiloru, séu ca e mai discreta cá de alte ori, pentru ca nu lasa sa transpára nimic'a in publicu. Insesi diuarele cele mai insemnate din Vien'a, in lipsa da alte materiale se ocupa in articuli lungi de lungime a (traganarea) desbaterei adresei din Pest'a si in ocuparea loru de acés'a vinu la rezultatulu, ca in diet'a Ungariei e unu feliu de productiune, prin care oratorii se silescu sa esceleze cu dexteritatea oratorica. An dreptu diuarele aceste, pentru ca in adeveru e desproporzione intre o desbatere de adresa si in're obiceiulu desbaterei proiectelor de legi cari trebuescu desbatute mai cu de a meruntulu, de cum s'au facutu cu unele proiecte din sesiunea trecuta.

O epistola din Lemberg tramisa la „Allg. Ztg.“ constatéza ca populatiunea polona din Galiti'a a inceputu a fi mai mulcomita. Dupa aceea-si epistola se dice ca regimulu din Vien'a cauta sa deslege cestiunea galitiana pre calea administrativa spre multiamirea poloniloru. „Czas“ a aflatu ca preste putienu tempu va sosi o ordinatiune imperatésca pentru introducerea limbii polone de limb'a oficiale in cele interne; limb'a rutena inca va fi considerata in ordinatiune.

Suntu unele lucruri fórté delicate, cari a uneroa nu seie omulu ca mai bine face ale trece cu vederea séu a le atinge. Astfelu este cu o notitia ce o aflamu in „Osten“, numerulu ce ne au sositu tocmai candu érá sa incheiamu insirarea evenimentelor ce ne amu deprinsu a le pune in loculu acés'a. Cá nouate impartasimu notiti'a si noi asiá dopa cum o aflamu in disulu diuaru precum urméza:

„Vien'a 29 Maiu. Cu post'a parisiana de ieri ne sosi o brosiurica scrisa in limb'a nemtiésca, a cárei cuprinsu ne-a causatu nu putienu nimire. Pórta titulu: „Unitatea Romaniei séu deslegarea cestiunii dunarene. De unu Român.“. E tiparita in Imprimerie générale la Ch. Labore si nu recomanda mai putienu, decâtu ca Austri'a sa anecteze cele doue principate Moldavi'a si Munteni'a. Autorulu vede ca anesiunea acés'a e uniculu mijlocu de a pune esistinti'a statulu romanescu in picioare si e in cele din urma de parere, ca Pórta nu va contradice acestei procederi.

„Vomu reveni in nrulu celu mai de aprópe alu foiei nóstre asupr'a acestei scrieri (d'ce „Osten“), carea se vede ca are o tendintia, a cárei insemnate nu e de despretiuitu. Pentru astadi, fiindu tempulu inaintatu, ne tiermurimu numai la reproducerea observárilor ulterioare ale autorulu, cari suna asiá:

„Uniunea Romaniei cu monarchi'a austriaca, primita cu bucuria de cea mai mare parte a romániloru aru avé imediatele urmári:

1. Inflorirea Romaniei prin desvoltarea comerciului seu si agriculturii seie, prin cladirea de drumuri de feru, drumuri etc;
2. Desvoltarea comerciului europénu prin mijlocirea comunicatiunei intre resaritu si apusu;
3. Crescerea in pretiu a pamentului (Grund und Boden) din Romani'a de doue de trei ori mai multu decâtu e astadi;
4. Stingerea focariului agitaciuniloru la dunare;

5. Risipirea intrigei straine;
6. Asecurarea Turciei din partea acés'a si eliberarea monarchiei austro-ungaresci de o contractietate la dunare, creata numai si numai pentru ea.“

Suntém curiosi sa vedemu cum se va purtá pres'a romána de dincolo de carpati in fati'a acés'tei brosiuri.

Alta notitia aflamu in fóia amintita de cuprinsulu, ca i se scrie din Belgradu, ca cercurile serbesci léga cea mai din urma caletoria a principulu Napoleonu cu intentiunile Austriei asupr'a Bosniei, despre cari intentiuni dep. Miletics interplase in diet'a Ungariei; ba si in confiniile militare austriace se vorbesce multu despre intrarea (einmarschiren) in Bosni'a preste scurtu tempu. Mentiunatul'a fóia dice ca scriile aceste suntu neintemeiate.

Alegerile in Franci'a ocupa atentiunea diuaristicii europene intregi. Dupa trecerea loru se ocupa acum diuarele de rezultatulu loru. Majoritatea a esitu pentru guvern; in Parisu si in vre o câteva cercuri afara de Parisu inse locuri mai insemnate au isbitu opozitiunali. Resultatulu acés'a se dice ca a facutu impressiune in cercurile guvernamentali si ca in sioulu acestor'a indata a resunatu parol'a: „reactiune si resbelu cu Prussi'a.“ Acés'a se dice ca a recomandat ducele Persigny imperatulu la ocaziunea convorbirei din 25 Maiu. Imperatulu inse staruiesce pentru politic'a profesata in 19 Ianuaru si voiesce a face unu pasu inainte in libertátile ce le da pre rendu poporulu francesu. Cu intentiunea acés'a presupusa imperatulu sta in legatura si chiamarea lui Ollivier in ministeriu. Se dice ca imperatulu voiesce sa agratieze si pre unii condamnati pentru dilecte de presa.

Pap'a Romei a devenitu de odata fórté preventoriu Russiei. Erau mai insinte in Rom'a mai multi preoti catolici din Poloni'a fugiti din patri'a loru. Ei aflau scutu si pensii regulate sub aepile papei, in Rom'a. Pre acés'ta polit'i'a papale i arestéza si-i da preste fruntarie. Nimenea nu-si puté esplicá schimbarea acés'a sobita a sántulu parinte. Se dice ca complimentulu acés'a l'a facutu pontificele latinu, pentru cá sa induplece pre imperatorele rusescu a concede prelatiloru catoliei sa iá parte la conciliu. Regimulu rusescu s'a si invoitu la concessiunea acés'a pre lángea conditiunea ca pap'a sa admoniésca pre prelatii sei, si inca publice, cá sa asculte de autoritáble lumesci neconditiunatu.

Revista diuaristica.

In diuarele din Vien'a aflamu reproducu unu articulu din diuarulu francesu „Journal des Debats“, carele merita alu comunicá si publiculu nostru, pentru ca atinge interesele nóstre. Cuprinsulu articulu e cam acés'a: Despre imperatulu Austriei se póte dice fára indoiéla ceea ce a disu Tacitus despre unu imperatu romanu: Duae res dissociabiles miscuit, principatum et libertatem (Doue lucruri dissociabile a mestecatu, principatulu si libertatea) ceea ce pentru impregiurárilor nóstre politice se póte traduce asiá; elu a voitu sa impace doue lucruri cari nu se potu impacé, adeca imparati'a si libertatea. Tacitu dice despre Traianu ca a facutu „mestecatur'a“, va se dica, elu a cercatu a aduce in armonia regimulu personale cu libertatea; inse fiindu ca aceste doue nu se potu impacá un'a cu alt'a, nu a pututu realisá dorinti'a sea in asta privintia. Imperatulu Austriei s'a desfacutu de regimulu personale, carele adusesse calamitátile dela Solferino si Sadov'a si a impacatu imperiu cu libertate. De aceea póte numai sa-si gratuleze de resultatele cástigate dupa deciderea acés'a facuta la tempulu seu si in interesu bine intielesu.

Corpulu legiitoriu alu acés'tei tieri cároi i s'a venit problem'a de a radicá acestu statu aprópe de ruina a facutu reforme mari. A pusu temelulu unei ordini nóue, a regulatu drepturile constitiunali pre o nóua basa legale, a redusu bugetulu in tóte ramurile seie in marginile celei ce se dice neaparatu de lipsa, elu a despartitu justiti'a de administratiune. Delicetele de presa le a indreptatu la judecatoriele de jurati (juri), a intemeiatu neaternarea judecárilor si increderea in nepartinirea decisiuniloru loru, cu unu cuventu, a votatu legi cari garantéza cetatienilotu o suma de libertáti cetatienesce si politice. Imperatulu Austriei dechiara ca e fórté „indestulitu“ si in adeveru póte sa si fia. Inainte de acés'a erau de o parte imperialistii, cari in partile acele erau numiti „centralisti“ si de alta parte cei „neimpacabili“; acés'ta erau ungerii. Regimulu personalu nu puté ispraví nimic'a cu neimpacabili; tempulu si stricteti'a au fostu intrebuintate dreptu midilóce de ai domolí, inse numai au inaspritu opozitiunea, ce amenintá esistinti'a imperiului. Regimulu personale a impartitu populatiunea in doue tabere: in de acei ce lasa regimulu afacerile tieri si in de acei'a, de cari vreau ca tier'a sa se guverneze prin sine ins'asi. De candu a datu imperatulu dreptu celoru din urma mai suntu greutáti, diferentie de opiniuni, certe; pre incetu inse sosese diu'a, candu voru lucrá cu totii la afacerile comune. Cu caderea regimulu personale voru disparé protestele in Austri'a acés'ta fericita; progresulu, acea stare normale a unu poporu, pentru ca e starea normale a naturei omenesci, va urmá cursulu seu regulatu si reformele voru luá loculu revindicatiuniloru (va se dica, pretensiunei drepturiloru perdate) spre binele indoiitu alu imperatulu si alu tieri.—

Insemnateea ce o atribumu articulu e, ca pres'a francesca pune pretiu mare pre schimbárilor constitiunali in Austri'a si ca acés'a se póte privi de unu comentariu la pasagiulu cuventulu de tron in senatulu imperiale cu ocaziunea incheiárei sesiunei, la pasagiulu pre care l'amu amintitu de mai multe ori si noi.

Proiectu de adresa.

Majestatea imper. regésca!

Amu ascultatu cuventulu de tron prin care, Maj Vóstra a-ti binevoitu a deschide diet'a tieri, l'amu ascultatu noi, reprezentantii poporulu cu devotamentulu, ce ni 'lu inspira sentimentulu nostru loialu in privintia tronulu Maj. vóstre.

Consentim pre deplinu in privintia principiulu cardinalu, ce transpira prénsulu cuventu de tron si este espresu in aceste cuvinte sublime: „raportele favoritórie de dreptu publicu forméza numai o unica garantiá in sine nesuficienta pentru sórtea natiuniloru; garanti'a principale si decidiatória, fára de care nece celu mai favoritoriu raportu de dreptu publicu nu póte avé resultate duratórie, jace in poterea interna de desvoltare a inse-si natiunii;“ si ca desvoltarea acés'tei póteri vitali depinde dela reformele interne; nu se póte inse negá, cá raportele favoritórie de statu forméza conditiunea esentiale a desvoltabilitáti unei natiuni, pre bas'a reformelor interne, si purcediendu din acestu punctu de vedere, noi reprezentantii si fidelii intreperti ai cugetelor si dorintieloru natiunii, remase neresolvite in decursulu mai multoru secle, nici in diet'a trecuta nu s'au resoltitu in modu indestulitoru, si in estu modu inca nu s'au depusu basea solida pentru ulterioar'a activitate cu unu sucesu durabile si securu.

Acés'a o dovedesce indestulu crescerea opusetiunii fára de diferentia natiunalitate — cu tóte ca s'au intrebuintiatu tóte mediólócele pressiiuni, a de-

vedesce într'un'a mesura și mai mare spiritul ne-mulțumirii se nu dăcemu alu desperării, ce strabate în toate părțile, sumându, ore-si cum involuntar-minte și neoservatu, prin canalele suterane, bazea disolubile edificiului statului.

Existu intru adeveru raporte de dreptu publicu, cari nu s'au resoluți în decursu de secle, și deca a fostu cându-va tempulu, acelu a fostu și aru fi acum celu din urma, pentru ca aceste raporte sa se resolve în modu favoritoriu, cu îndestulirea tuturor națiunilor existenti în monarchia Maj. Vostre, de cum-v'a scopulu resolverii este sustarea imperiului, consolidarea tronului, promovarea bunei subsistintie, seu înflorirea tuturor națiunilor din țările Maj. Vostre. Imperiului acestui'a i a fostu destinata un'a epoca noua pre terenulu istoriei culturale. Misiunea acestei monarchie, ca unei legature între orientu și apusu, a fostu: ca precum domnirea trei-seculare a oscurantismului a fostu stâlpu absolutismului și alu reacțiunei contr'a libertății poporelor, precum a fostu un'a puncte de feru, ce servi spre apropiarea absolutismului apusenu cătra despotismulu orientali, precum a fostu centrulu unde s'au creatu sânt'a alianția, aruncându națiunile în lăntiuri și în cursele diplomatiei cu forti'a brutale militara, asiă adi în seculu luminei este chiamata a fi stâlpu libertății națiunilor, puntea pentru apropiarea culturale și libertății constituționale dela apusu cătra resaritu, scutulu independenței poporelor orientului contr'a nordului și apusului.

Suntemu constrinsi a marturisi cu cea mai mare parere de reu, ca cestiune raportelor trei seculare de dreptu publicu, inca nu o vedemu resoluți estu modu, ca sa fia depusa deja bazea misiunii și destinacii imperiului.

Cestiunile de dreptu publicu, cari, dupa convingerea noastră, au trebuit și inca trebuiesc a se resoluți, suntu următoarele: antaiu constituționalismulu și integritatea țierelor coronei s. Stefanu; a două modulu legaturei țierelor coronei s. Stefanu între sine și cu celelalte țieri ale Maj. Vostre; a trei'a egal'a îndreptărire a tuturor națiunilor existenti în țările Maj. Vostre.

Nu putem a nu spune, ca integritatea statului de un'a parte și suveranitatea lui de alta parte suntu două condițiuni esențiale ale constituționalismului adeveratu și perfectu, anume în țările care formăza colectivulu un'a totalitate de statu, și nu se pôte nega, ca ambe aceste condițiuni lipsescu în țările de sub corón'a s. Stefanu.

Dalmati'a, care formăza un'a parte constitutiva a țierei croato-slavone, nu este aneșcșta acestor țieri sorori.

Asemenea și confiniulu militarulu este afara de terminii țierilor de sub corón'a s. Stefanu.

Atributululu celu mai esențialulu alu suveranității statului și celu mai principalu dreptu alu reprezentanției naționale consistu în a pôte dispune autonomu și nedependente de alte țieri despre sângele și banii națiunii.

Aceste drepturi, fiindu numite cause comune, s'au depusu în nisce mâni (delegațiuni) nerespunșabili legilativei țierei. Delegațiunea cauzelor comune și ministeriulu de statu suntu incompatibili cu adeverața autonomia.

Noi recunoșcemu necesitatea legaturei între diferitele țieri ale Maj. Vostre. Modulu staveritu pentru acosta legatura inse este opusu celor două condițiuni, pre care aru fi trebuit sa fia basatu. Un'a condițiune: autonomia este vatemata prin restricțiunea susamintita a atributelor cardinali ale suveranității statului; ier' cealalta condițiune: ca modulu acestei legature se fia utilu pentru toate naționalitățile țierilor Maj. Vostre.

Modulu acestei legature inse nu este numai neutrilu tuturor națiunilor, ci este totu un'a data și daunosu pentru majoritatea națiunilor de sub sceptrulu Majestății Vostre.

Prăgratiōse Dōmne! Diet'a ungrēșca au susținutu că condițiune sine qua non pentru realizarea legaturei între teritoriile cis-si transilaitane, domnirea constituționalismului în țările transilaitane.

Raportele celorlalte țieri ale Maj. Vostre nu suntu regulate în spiritulu constituționalismului adeveratu.

Constituționalismulu, în statele ce consistu din mai multe țieri și națiuni, cari au drepturi istorice autonome de statu, nu se pôte basă numai pre un'a abstracta seu individuale egale-îndreptărire, ci totu un'a data pre autonomia concreta a acestor țieri și pre egal'a îndreptărire națională.

Țierile coronei boeme din țierile numite ale Maj. Vostre au un'a deosebita pusețiune de dreptu publicu, analoga cu pusețiunea Ungariei în raportu cu toate cele-alalte. Dinasti'a Maj. Vostre au obținutu prin alegere și convențiuni corón'a boema; din caderea (1621) națiunii boeme la muntele albu în reshelulu portatu în caus'a aperiării drepturilor de statu și naționale, a potutu resultă nimicirea dreptului dinasticu a regelui nou-alesu, dar' la neci unu casu nu și perderea constituțiunii și a autonomiei statului, precum drepturile de statu ale Ungariei nu și-au perdutu momentuositatea fiindu devinse rescōl'a pentru propri'a aperiare. Diferența anului suspinderii dreptului nu schimosesce esența dreptului. Gloriosulu predecesoriu alu Maj. Vostre au binevoitu a recunoșce în 1848 drepturile de statu ale Boemiei, Maj. Vostre în diplom'a din 20 Oct. 1860, v'ati înduratu a asecura în modu solemn drepturile de statu ale acestor țieri, ier' patent'a din fauru și constituțiunea din Decembre 1867 anstersu drepturile și autonomia de statu ale coronei boeme.

Galiti'a inca îndesiertu reclamă drepturile se autonomu de statu, la cari este îndreptățitu nu numai ca țier'a deosebita ci și în spiritulu tratatelor numite dividenti.

Slavii din Crain'a, Carinti'a, Stiri'a, Istri'a îndesiertu pretindu drepturile se autonome naționale.

Acosta stare a lucrurilor în celelalte țieri ale Maj. Vostre, unde milioanele slavilor, majoritatea locnitorilor suntu neîndestuliti, unde națiunea se înstrăineza de cătra dieta și senatululu de statu, unde polonii suntu aprōpe d'a parasi senatululu, ier' slovenii voru urmā esemplulu loru, acosta stare nu se pôte numi constituționale.

Puntea, ce formăza legatur'a între țierile coronei ung. și celelalte țieri ale Maj. Vostre, este construita din ruinele drepturilor de statu și naționale ale celorlalte popore, cu greu va pôte înfruntă furtun'a evenemintelor ce se prepara în orientulu și apusulu Europei.

Cestiunea uniunii Transilvaniei cu Ungari'a este resoluți intr'unu modu, care nu fu enunțiatu nici în principiu, dupa spiritulu uniunii din 1848 și nici n'au îndestulitu pre națiunea romana, ma nici chiaru pre cea sasēșca din Transilvani'a.

Autonomia teritoriale a Transilvaniei, sustatōria de seculu, și care, pre bas'a egalei îndreptățiri a celor trei națiuni colocuțorie s'aru pôte restituți fara vatemarea egalei îndreptățiri cetățienesci și a integrității statului, este nimicita. Neîndestulirea românilor cu acosta stare a lucrurilor se vede din impregiurarea, ca remasera indiferenți (passivi) cu ocaziunea alegerilor de deputati dietali.

Impacaciunea cu Croati'a și Slavoni'a s'au făcutu pre bas'a unui regulamentu octroiatu, de intrunire, și alegere, cu suspinderea drepturilor constituționale și cu o presiune fara esemplu eserceata din partea puterii asup'r'a cetățienilor și oficiantilor. Ma chiaru și impacaciunea acosta inca este violata prin centralizarea faptica a administrațiunei în mâinile ministrului croatu, nefiindu acosta respunditoriu înainte legilativei patriei.

Cestiunea naționalității este resoluți intr'unu modu mai neîndestulitoriu decâtu cum se proiecta-se din partea subcomisiunilor în 1861 și 1867, intr'unu modu, carele nu pôte nici cătu de putienu îndestul pre națiunile din Ungari'a, ce este mai multu, li se denēga inca chiaru și numele de națiune, iera legea voiesce a le contopți într'un'a și nedespartibil'a națiune magiara.

Serbi și românii din Ungari'a au datu expresiune nemulțamirii lor în numeroșele se conferențe ținute în caus'a legii pseudo-egalei-îndreptățiri, sancționandu prin acosta proiectulu de naționalitate prezentatu în diet'a trecutu din partea deputatilor români și serbi, îndegetându totu odata calea, conducătōria la resōlverea succesa și îndestulitōria a cestiunei.

Maj. Vostre, cu ocaziunea pasrei pre tronulu, v'ati înduratu a întemeiā voivodin'a serbēșca pre bas'a privilegielor se vechi de dreptu publicu, aneșcșd-se apoi Ungariei pre temeiulu integrității se teritoriale, v'ati înduratu a asecura garanție de dreptu publicu pentru naționalitatea și limb'a serbēșca, și în 1861 a conchiamā la Carlovitini unu congresu serbēșcu pentru detiermurirea acestor garanție. Maj. Vostre v'ati înduratu a asecura prăgratiōse deputatiunile naționale și particulari, ca

resoluțiunile congresului serbēșcu se voru presentā dietei ungrēșce în forma de propusețiuni regesci pentru a fi luate la pertractare, — guvernulu Maj. Vostre inșu în butulu repetitelor interpelațiuni și proprielor se apromisiuni, pâna la finea dietei trecute nu s'a simțitu îndemnato a implini apromisiunile solemne ale Maj. Vostre!

Națiunea serbēșca din Ungari'a nu pôte renunția la propriile se drepturi naționale, dreptu-aceea sperēza, ca Maj. Vostre nu ve-ti concede a se dā uitărei acosta cestiune, ci ve-ti îndrumā pre guvernulu Maj. Vostre că sa presinte camerei deputatilor proiecte în cestiune, și apoi a le substerne Maj. Vostre pentru sancționare.

Maj. Vostre în sirele ultime ale cuventului de tronulu v'ati înduratu a aminti că prospectu siguru, ca pacea receruta pentru efeptuirea reformelor nu se va conturbā.

Noi inșu nu ne putem ascunde ingrigirea dupa ce în inșe-si raportele interne nu vedemu destula garanția pentru o pace mai duratōria. Embriunea incurcaturilor și conflictelor esterne jace ascunsă în însusi sistemulu organizațiunei și a guvernării imperiului.

Cestiunile dela apusulu și resaritul imperiului se desvōlta astfelu încātu potu incurcā în resbele imperiulu, de cum-va acest'a va observā fidelu tradițional'a sea politica esterna care tinde a domni seu a influenția decisivu asup'r'a Germaniei, și a sustienē imperiulu turcescu.

Interesulu desvōlțării și alu sustării statului ungrēșcu recere, că Germani'a sa nu fia impedeata în procesulu unirei se, iera poporele orientului sa devina libere și unite, că estu-modu Ungari'a se fia încungiurata și din asta parte de state libere constituționale.

Prăgratiōse Dōmne! Restituirea integrității și deplinei suveranități de statu a țierilor s. Stefanu, respectarea cu introducerea constituționalismului adeveratu — de o parte, iera de alta respectarea drepturilor de statu ale coronei și regalului boemu, și în genere satisfacerea esigintielor naționale și de autonomia ale slavilor transilaitani, în vieti'a publica, egal'a îndreptărire a tuturor națiunilor și naționalităților de dincōce și de dincolo de Lait'a, neamesteculu în trebile esterne pre cont'a unirei Germaniei și a eliberării poporelor din orientu: aceste suntu garanțiile imperiului și tronului, ale libertății constituționale și ale prosperării spirituale și materiale a poporelor și provinciilor imperiului — la din contra ameninția pericululu de a urmā o a trei'a catastrofa pôte mai gloriōsa dara fōrte trista.

Sperāndu ca Maj. Vostre ve-ti întrebunția constituțional'a influenția a coronei pentru satisfacerea tuturor națiunilor, și spre a castigā simpatia tuturor națiunilor vecine și deosebitu a celor orientali, remanemu etc.

Dr. Svetozaru Mileticiu
d. „Fed“ dep. cerc. Basi'a-hid'a.

Despre procederea ordinarie dupa procedura civile cea noua ungrēșca.

Principiulu fundamentalu, pre care se basēza procederea ordinarie a procederei cei noue ungrēșce, e, ca judecatori'a colegiale are la inceputulu procesului de a otari asup'r'a competenței se, asup'r'a capacității partidelor, de a se reprezentā singure, și a dependenței acțiunei (pării) eventualmiute de ȳresi-cari întrebări prejudiciale a căroru decidere se țiene de alte judecatorii, și deca nu se arata nici unu impedimentu a resōlvā acțiunea (păr'a) cu următōrea decisiune: Asup'r'a acțiunei acestei'a se demanda ambelor partide a se infatōșia într'o di și ȳra anumita prin advocatii lor plenipotențiatu în archivulu judecatoriei colegiale spre susceperea procesului, aducendu-se la din contra sentinț'a conformu § 111 a proc. civ.

Cu ceea-lalta decurgere a procesului pâna la decidere prin sentinț'a finale judecatori'a colegiale nu mai are de lucru. Numai cându se tractēza despre controverse incidente în decurgerea procesului d. e. deca ințulu (păratul) face excepțiunea necompetenței judecatoriesci, seu cere o partida amanare de terminu la care dupa lege n'are dreptu, seu deca unu ingerentu se amesteca prin o păr'a accesoria în procesu, seu o partida, provocāndu-se la unu documentu, denēga aretarea originalulu, seu deca se tractēza și se constringe contrariulu a dā afara unu documentu comunu s. alt. — în toate întreb-

bările aceste incidentale judecătoria colegiale decide pre baza asiá numitei procederi protocolare.

Tóte incidentele de foliulu acest'a au de regula o influință impedecătoare, parte asupra procederei inse-si, parte asupra aducerii sentinței. Cându nu obvinu astfelu de controverse incidentale, decursulu procesului jace după resólverea párei din partea judecătoriai colegiale, conformu legeri in mánile unui oficialu alu judecătoriai, carele in procedur'a ungerésca se numesce „pertárnók”; la elu se aduna si se consemnéza actele cu oca-siunea inrotulárei procesului.

Acestu oficialu derige unu oficiu ajutatoriu separatu (pertár), procuratur'a séu archivulu judecătoriai colegiale.

In procuratur'a séu archivulu judecătoriai colegiale suntu de a se depune afara de actiune (pára) tóte actele procesuali pâna la substernerea cauzei spre sentință finale, si nu in protocolulu de im-manuare de pâna acum.

Problem'a archivariulu (pertárnok) e dupa instructiunea ministrului de justitia din 29 Aprile 1869 (vedi „Bud. Pest. Közlöny“ nr. 99 si 100 din 1 si 2 Maiu 1869) intreita, si adeca: 1) a in-registrá actele procesului precum voru incurge, 2) a tiené in evidință termenele procesuale si a 3) a supraveghia cursulu pertractárilor dupa prescrie-rea legeri.

Din aceste trasuri generale a cercului de activitate a archivariulu (pertárnok) se póte vedé, ca oficiulu acest'a trebuie sa se inlocuiesca prin unu jurisprudentu, carele se fia bine versatu in procedur'a cea noua ungerésca, de óre-ce archiva-riulu acelu nu e numai unu ingrigitoriu de acte (Actenbewahrer) precum-lu numesce traducatoriulu germanu a procederei civile. Archivariulu din pro-cedur'a ungerésca este mai multu si cu totul altu ce-va decátu unu simplu ingrigitoriu de acte. Elu s'aru poté numi cu dreptu cuventu si mai cores-pundietoriu cercului seu de activitate dirigeriu a procesului.

Esemplariulu dintáiu a párei pre care s'a pusú decisiunea de citatiune e a se predá dirigeriuulu procesuale (archivariulu, pertárnok), asemenea sa se imanueze si inctulu si déca suntu mai multi fia-cárnú din ei cât'unu exemplaru a actiunei cu tóte aclusele.

Actorulu primesce decisiunea citátore pre o rubrica.

Déca suntu mai multi paráti (incti), pro-cedur'a ungerésca prin timbre si tacse de scrisu e cu multu mai spesetóre (impreunate cu mai multe chel-tueli) decátu fost'a procedura civile transilvana, dupa care numai parátulu celu dintáiu primea unu exemplariu a actiunei, pre cându toti ceilalti trebuia sa se multiamésca cu rubriche.

Ce se va intemplá, déca actorulu nu-si va aduce actiunea in esemplare destule nu e otaritu in proc. civ. ungerésca.

In adeveru §. 100 a instructiunei ministrului de justitia dispune, ca déca o incursa, actiune etc. nu se imanueze in esemplare destule directorulu espeditiunei indrépta partidele prin o cedula afi-siata in espeditura a suplini defectuositatea, si déca partidele nu corespundu in trei dile acestei avisári, directorulu espeditului suplinesce defectulu pre spe-sele partideloru.

Esemplariulu celu dintáiu a actiunei pre care se afla citatiunea se predá dirigeriuulu procesua-lu, carele e datoriú a notá actulu numai de-cátu in cartea procesuale (perkönyv) sub nume-rulu curentu. Cartea procesuale, ce servesce de prospectu statisticu trebuie se contiena urmatórele ru-brici: a) in rubric'a dintáiu vine nrulu archivului procesualu (pertári szám), adeca nrulu actiuniloru resp. a proceselorú incurse dela inceputulu pâna la sfersítulu unui anu; b) in adou'a rubrica nrulu protocolulu de imanuare a actiunei si numele par-tideloru; c) in a trei'a, tempulu cându procesulu s'a substernutu spre sentință meritóre, resp. cându s'a predatu la protocolulu de imanuare; d) in a pa-tra rubrica, tempulu, cându caus'a eara-si a reve-nitu in archivulu judecătoriai séu procesuale (per-tár); e) in a cincea rubrica tempulu acelu in care procesulu finalminte decisu se depune in registra-tura pre lánge subscrierea primitoriulu, §. 36 a instructiunei ministrului de justitia.

Dirigeriuulu procesului are de a deschide pentru fia-care controversa o inrotulare procesuale separata sub acelu numeru a archivului procesuale sub care pár'a (actiunea) s'a inregistratu in prim'a

rubrica a cártiei procesuale. Inrotulárea procesu-lui constá din protocolulu suscepe-rei procesului cu tóte actele si aclusele procesuale. Numerulu archivului procesuale se va insemná pre fatia invaliditiei inrotulárei procesu-lui. (§ 37 a instructiunei ministrului de justitia.)

Dupa § 131 a proc. civ. e regula cá advo-catii partideloru resp. locutiitorii acestor'a sa se in-fatiosieze pentru primirea si predarea exceptiunei, a repliciei, a dupliciei si alt. totu-déan'a in archivulu procesualu.

Inctulu aduce la terminulu prefriptu de judeca-toria pentru suscepterea procesului, exceptiunea si predá unu exemplariu a exceptiunei dirigeriuulu procesualu, si altu exemplariu actorului.

Dirigeriuulu procesualu insemná exceptiunea cu numerulu curentu românú alu inrotulárei pro-cesului si pune lánge numerulu acest'a si numerulu archivului procesualu. In protocolulu suscepterei pro-cesului e d'a se insemná diu'a si ór'a infatiosárii, documentarea imanuárii si predarei exceptiunei, nu-merulu acluselorú si déca intre aceste se afla docu-mente originale asiá sa se ia notitia si despre nu-merulu lorú. Aclusele si actele actorelui suntu d'a se insemná cu litere, iera cele a inctului cu cifre arabice si a se pune la inrotulárea procesului du-pa acele acte cu care séu primitu deodata la imanuare.

Precum la exceptiune, asiá se procede si la primirea si predarea celorlalte acte procesuale.

Termenele spre imanuarea repliciei, dupliciei, conclusi-unei (végirat, Schlusschrift) si contra conclusiunei le otaresce legea in modulu acelu, cá predarea si primirea actelorú ce urméza dupa exceptiune sa se faca in tempu de 15 dile, cá intervalu de imanuare si primire dupa fiecare actu procesuale.

Dirigeriuulu procesuale tiene termenele in evi-dentia: 1) insemnandu la fia-care primire séu pre-dare de acte in protocolulu procesuale, diu'a si ór'a cându e a se imanuá actulu procesuale ur-matoriú fára cá partidele sa se insciintieze in deo-sebi despre aceste termene ulterióre (§ 132 a proc. civ. ung.); 2) servesce la tienerea in evidentia a terminelorú, calindariulu archivului procesuale, in a cáru rubrici e de a se insemná numerulu pro-cesuale a archivului, numele partideloru, si obiec-tulu infatiosárii (§ 50 a instructiunei minist. de just.).

Partid'a póte dealtmintrea se imanueze actulu seu si inainte de terminulu prefriptu, in care casu dirigeriuulu procesului in 24 de óre are de a in-manuá exemplariulu resp. contrariulu, insciintiandu despre acest'a pre aducatoriulu actului prin rubrica.

Pentru contrariu apoi se incepe terminulu spre imanuarea actului urmatoriú cu diu'a ce urméza dupa primirea actului (§ 132 a proc. c. ung.)

In casulu acest'a trebuie sa se insemneze in protocolulu suscepterei procesului atátu diu'a imma-nuárii si a predarei cátu si diu'a si ór'a pentru imanuarea actului urmatoriú alaturându-se consem-narea de primire sub nri curenti románú a inrotulárei procesului (§ 43 a instructiunei ministr. de just.)

Déca inctulu séu actorele nu se infatioséza in urm'a citatiunei legale in dóua óre dupa terminulu prefriptu spre susceptiunea procesului, partid'a ne-ascultátoria se póte contumatiá.

Nu s'au infatiosiatu spre suscepterea procesu-lui nici o partida, dirigeriuulu insciintieza judicat-ori'a despre acelu si actiunea se declara de nula retrimitiendu-se actele procesuale partideloru re-spective. §. III si 113 a pr. c. u.

Legea nu dice, ca se nulifica dreptulu d'a pará ci numai pár'a séu actiunea de unde urméza, ca déca actorulu mai tardiu vine cu o actiune noua nu i se póte face exceptiunea actiunei nulificate.

Inainte de a notá neinfatiosarea unei'a séu a ambelorú psrtide in protocolulu procesuale, dirige-toriulu procesului e datoriú a strigá numele par-tidei ne'nfatiosate deschidendu usi'a. (§ 48 a instruct. minist. de just.)

Dirigeriuulu procesului insa póte substerne actele judecătoriai colegiale spre contumaciare nu-mai sub urmatórele conditiuni: 1. déca citatiunea legale a inctului contumace se dovedesco pre de-plinu; 2. déca contrariulu ne'nfatiosiatulu cere la inrotulárea actelorú substernerea cauzei spre de-cisiune, si a 3. déca terminulu spre remediulu de rectificare adeca 15 dile dupa diu'a in care aru fi trebuitu sa se ia la pertractare procesulu, a espi-ratu. §. III. 143 si 307 a pr. c. u. Pána cându

contrariulu n'a cerutu substernerea actelorú spre decisiune, partid'a, ce nu s'a infatiosiatu are voia a-si imanuá actulu intardiatu si dirigeriuulu pro-cesualu are d'a o predá contrariulu spre respun-dere, in terminu de 15 dile.

De óre-ce contumatiunea neinfatiosárii in procederea ordinarie urméza numai dupa cererea contrariulu; mai departe, de óre-ce dupa inctesulu § 143 a pr. c. u.: „De a cerutu o parte substernerea actelorú spre decideré, dirigeriuulu proce-suale nu mai are voia a primi actulu intardiatu“, prin o conclusiune contraria urméza cá imanuare actului intardiatu sa se resólve fára amanare déca contrariulu n'a cerutu inca finirea procesului prin contumatiune; de óre-ce mai incolo dupa § 139 se vede, cá judecatoriulu nu póte denegá nici unu terminu, déca contrariulu se invoiesce in mesurarea lui, séu n'a facutu nici o observatiune la cererea, defigerea de terminu si de óre-ce § 131 a p. c. u. pune termenele la care se invoiescu partidele pe o trépta egale cu cele legale si otarite de ju-decatoriú, — asiá numai incupe nici o indoiéla, ca advocatii in privință mesurárii terminelorú prin intielegere reciproca au cu totulú mána libera.

(„Hrm. Zg.“)

R o m a n i ' a .

Proiectu de respunsu din partea camerei la discursulu tronului.

Mari'a Ta! Camera deputiloru a ascultatu cu profundu respectu mesagiulu inaltimei vóstre, si a gasitu in elu acelu spiritu luminatu, activitatea si patriotismulu care animéza pre suveranulu romániloru. Acestu mesagiú contine propriiele sentimente la cari aspira tíer'a. Tíer'a este insetata de im-bunatatiri materiale si morale; ea are nevoia de pace si stabilitate.

Mari'a Ta! Representatiunea natiunale este convinsa de acestu mare adeveru, ca imbunatatirile materiale immultiescu intr'o proportiune insemnata comorile agriculturii, industri'a si comerciulu la románú, imbunatatirile morali voru desvoltá comorile inca mai pretióse ale intieleginței si consciintei cu care Dumnezeu a dotatu pre poporul românú. Pacea va dá spiriteloru o directiune seriósa, va aduce infrátirea in tulburárele fatali, si va incuragiá lucrulu, acestu mare si nobile conducatoriú alu omenirii. Stabilitatea dobendita in regiunea inalta a tronului, stabilitatea reprezentata de inaltimea vós-tra si de august'a sea dinastia, stabilitatea in insti-tutiunile constitutiunali, stabilitatea in principiile ci-vilizzate cari conduc lumea moderna si inteligenta a le aplicá in societatea románá, voru incoroná edifi-ciulu natiunale si sociale.

Mari'a Ta! Camera deputiloru va aduce energiculu seu concursu la acésta opera marétiá, si pentru realizarea ei, ea va fi in deplina armonia cu guvernulu M. Tele sub egid'a sacra a legalitá-tiei perfecte. Ea va fi mandra de a pune puter-nic'a mána a natiunei in mán'a guvernului pentru a cooperá la acésta imbunatatire dorita de tíer'a intréga. In proportiuni gigantice lucrárele de im-bunatatiri materiale incepu a fecundá pamentulu Romaniei.

Camera simte cu fericire, ca tíer'a a esitu din domeniile utopieloru, cá sa intre pre calea practica a adeveratului progresu, cale, care o va duce la prosperitate, la ordine si la stím'a bine-meritata a lunei civilizate.

Mari'a Ta! Inainte de a terminá, camera so-cotesce de datori'a sea de a constatá ca in mijlo-culu pasiuniloru atiliato, guvernulu M. T. a sciutu sa mentiena ordinea legale, in alegéri.

Ea va dovedi nepartinirea sea, facendu cá ac-tele regretabili, cari pre a locurea au pututu fi co-mise de cátra ori-cine, sa fia urmarite si pedep-site. —

Mari'a Ta! Noi mandatarii tíerei venimú sa ne grupámu cu sinceritate in giurulu tronului si dicemú lealmente suveranului nostru:

Mari'a Ta! Pasiesce cu fermitate pre calea frumósa si roditóre care a-ti inaugurat'o, si noi ve vomu urmá cu devotamentu si cu iobire! (aplauso).
„Tr. Carp.“

S o c i e t a t e a „R o m a n i s m u l u .“

Jurnalele din Romani'a ne insciintiaza, ca in-teleginti'a románá din Bucuresci au infintiatu o so-cietate noua sub numele „R o m a n i s m u l u .“

Scopul acestei societăți este susținerea și înflorirea romanismului; ier midilócele spre ajungerea lui sunt intruniri, conversațiuni, lecture și disertațiuni precum și adunare de literatură populară. s. alt.

Art. IV. dice ca societatea, dispunendu de fonduri, va trimite din sinul său, în părțile locuite de români, membrii însărcinați pentru realizarea midilócelor amintite.

Membru al societății acestia pôte fi totu românul și adeca, pôte fi membru activu, luându parte la adunările societății, membru onorificu pentru meritele lui recunoscute, și membru corespunzente contribuindu prin corespundința la ajungerea scopului societății. Ori-ce persóna voindu a intră în societate se pôte propune comitetului de unu din membrii societății și propusul se pôte admite prin majoritate absoluta de voturi a membrilor prezenti.

Fondul societății se va înființa prin contribuiri de buna voie și prin taxa anuală de 24 lei, ce e datoriu fie care membru și respunde în rate lunare sau trimestrale. Membrii de onóre potu contribui la fondurile societății cu câtu le dicteza patriotismul.

Siedintiele ordinare se convocă prin presedintele la fie care jumătate de luna, — după trebuința însă se potu ținea și siedintie extraordinare. Adunarea generală a societății decide prin majoritate absoluta de voturi a membrilor prezenti despre tóte agende și trebuințele societății d. e. votarea budgetului, alegerea comisiunilor necesare, alegerea comitetului prin votu secretu s. alt. Membri absentii se considera că invoiti cu decisiunile adunării. În localitatea adunării va fi totu odată și odă pentru biblioteca, jurnale și lectură societății.

Comitetul societății se compune din 9 membri ai societății, între cari e presedintele actualu 2 vicepresedinti, 3 secretari, 1 casieriu și 2 membri. Membri comitetului se alegu pre unu anu putendu fi și după aceea realesi. Presedintele convocă comitetul odată pre septamăna și după trebuinție de mai multe ori; elu ea privire cu comitetul despre tóte agende societății și subserie tóte hartiile cu unu secretariu.

Societatea incepe anulu său cu 24 Ianuariu. În statutulu ei nu se potu face modificățiuni decâtu cu o majoritate de două treimi a tuturor membrilor. Titlulu și scopulu societății nu se pôte schimbă fără de disolvarea ei; iera la casu de disolvare fondurile se se voru impartii că ajutoriu egalu la studentii români seraci din tóte provinciile române.

Crescându fondulu societății până la 50 galbeni comitetulu va face dispozițiuni pentru fructificarea lor.

Tóte desbaterile adunărilor în siedintiele ordinare și extraordinare suntu d'a se conduce după unu regulamentu anume statorite.

Acesta e cuprinsulu statutelor societății, care s'au votatu în adunarea generală a siedintiei din 23 Februaru 1869. — Intențiunea înființatorilor acestei societăți e bună, conforma progresului și spiritului tempelui și pentru aceea-i dorim o viață îndelungată și o realizare câtu mai grabnică a scopului ei.

Varietăți.

*** Tribunalulu superioru din Sabiu, conformu unei ordinațiuni ministeriale a încetat de a funcționa, lăni în ultimă Maiu și cei denumiți pentru Tablă reg. erau îndatorati a se prezenta pre 1 Iuniu în M. Osiorheiu și a începe să funcționeze.

*** Adunarea generală a „Asociațiunii naționale aradane pentru cultură poporului român” se amăna pre 1. Septembrie a. c. st. n. pre cându se amăna și tragerea sortiloru loteriei escrise.

* Episcopulu Oradiei-mari Iosifu Papp Szilágyi provóca prin unu circulariu pre diecesanii sei, că să alege 1 preotu și 3 mireni la adunarea generală a catolicilor din Ungaria, la care după cum dice circulariulu publicatu în „Federațiunea” nr. 53, trebuie să ia parte și greco-catolicii, din cauza că avendu unele emolumente din unu și același isvoru cu rom. cat. au și interese comune cu acestia.

Modalitatea alegerii pentru preoti e foarte simplă. Fia care preotu are să si trimită votulu său

în epistola sigilată în mâinile Episcopului, carele va enunția pre celu ce a invinsu prin majoritate. Pentru deputatii mireni va merge protopopulu său „deputatul” lui din parochia în parochia și va adună pre cei conserisi de parochia (fia care credinciosu, trecutu preste 24 de ani) să și dea votulu în scrisu său verbalu. De siguru, pentru că în circulariu nu se spune, că protocoळेle de alegere se voru asterne tóte Episcopului spre numărarea voturilor și enunțarea deputatilor. Circulariulu lasă respectivilor alegatori în voia liberă să alege pre cine voru voi; recomanda inse pre „Rdssimulu domnu Ioann Szabo, canoniculu a latere episcopi, carele are datorința de a petrece pre episcopu în caletoria. Acesta numai pentru că alegatorii să scape de spesele de caletoria, ce aru trebui să le aiba alegendu altu deputatu. Totu din aceste considerante recomanda Episcopulu prin circulariu alegerea ddlor: Alesandru Romanu și Ioann Cucu, ambi deputati în Pest'a, și a dlui Iosifu Vuleanu carele petrece în Pest'a; altmintrea și aici se da voia liberă la alegere și se și recomanda mai multi și din provincia; etatea deputatului are să fia celu putienu 30 ani trecuti.

În pasagiulu ultimulu alu circulariului cetimu următoarele:

„Si cându noi greco-catolicii împreună cu catolicii de ritulu latinu nu subordinați ci coordinați asemenea îndrepturii luăm parte nouă competente în consultările și adunările autonomiei bisericești noster greco-catolice, ma evincându-se aceea cu conlucrare împreună, va urmă și autonomiă bisericești noster și constituirea statului greco-catolico bisericescu, carele va primi sub administrațiunea sea autonoma Fundulu Bobianu și totu ce se afla în mână a Guvernului ardelenu. Clerulu nostru cu mai înaltă inteligință sea precum și mireni voru și despretiv încercările neintemeiate, cari prin foile române se manifesteaza. Circulariulu episcopilor în limbă latină, și pentru ruteni în limbă magiara se alatura. Alegerile să se facă câtu mai iute.

*** Marce de timbratu. Se vorbesce că în ministeriulu de finanțe au intențiunea de a schimbă marcele de timbru, adoptându altele preparate cu o materia mai lipicioasă decâtu suntu cele de până aci. Intențiunea ministeriului respectivu este de a încungiurá pre viitoriu defraudatiunile și încelatoriile cu marce.

*** Comună bisericescă a ungurilor reformati din Bucuresci. Cetimu în „Hr. Ztg.” în privința acestei, următoarele: „În comună bis. reformată ung. din Bucuresci s'au escatu discordie serioase, ce suntu intru atâtu mai de vaieratu cu câtu legatură bisericescă e unică, prin carea ungurii de acolo mai stau în legatură cu patriă lor. Românii caută să derime acesta legatură și spre acestia au aflatu unu instrumentu foarte vilu în persóna lui Martinu Czelder. Consistoriulu reformatu din Ardealu, cărui e subordinați comună acestă, a tramis unu demultu pre predicatoriulu reformatu din M. Osiorheiu Székely și pre celu din Czezsfalva Zoltán și la Bucuresci, pentru că să examineze gravaminele radicate asupră lui Franciscu Koos, predicatoriulu comunei bucurescene, decâtu o parte a acestei și să restatorească pacea. Acestia (tramisi) au publicatu în „P. N.” o declarațiune prin carea se plângu, că respectivii în locu de a si documentă gravaminele lor asupră lui Koos, incurcă lucrurile pre di ce merge totu mai tare și se declară independenti de ori-ce autoritate superiōra bisericescă, ba au intratu cu violentia în locuința lui Koos și l'au silitu pre elu și pre familiă lui să fugă pre feresti afara din casa.”

*** În Vistă aproape de Cloșiu a turbatu unu vâtelu, dară s'a observatu bôlta în grabă și l'au omoritu.

*** În M. Osiorheiu suntu denumiți juriu în procese de pressă. Se impartu în patru secțiuni de câte 36 individi. Fia-care secțiune funcționează trei luni. Din fia-care secțiune, la casu de pronunțarea unei sentințe, acuzatulu, are dreptu să stergă doi-spra-diece din lista; același dreptu lu are și celu ce acuză.

*** „Journal du commerce austro-hongrois” va aparé în Pest'a sub redacțiunea dlui B. Strasser, proprietatea dlui A. Szász (Arpad Gasse nr. 1.) d-la 1. Ioliu n. în trei limbi: unguresce, nemtiesce și francesce. Va est de două ori pre septamăna, mercuria și

domineca; pre fia care di inse voru est în editiune separata sub titlu: „Bulletin du Journal du commerce austro-hongrois”, iera în trei limbi, raporturi despre starea prețurilor și articulelor mai însemnate din piațele cele mai însemnate din țerile interne și esterne și alte de felulu acestă; desvoltarea progresivă a negociului industriei și agriculturii; asemănări între legile comerciale interne și esterne și despre usanțele comerciale; publicatiuni și raporturi barsuali. — Prețulu abonamentului e 20 fl. v. a. pre anu și se face la redacțiune precum și la tóte deregatoriile postali interne și esterne; inserate se primescu cu 15 xr. 10 cuvinte. Recomandămu atențiunei publicului acesta întreprindere cu adaugerea, că după promisiunea redacțiunii, personele ce până la 31 Decembre a. c. voru intră în posesiune de cuitanție de abonamentu și voru remanē abonante și mai departe, voru primi câtu unu certificat, în virtutea cărui, ele seu cessiunarii lor, voru primi pentru versamentulu anual de bani (prețiu de prenumeratiune) o parte din venitul foiei. Acestu privilegiu espira pentru abonantii cei noi d-la 1. Ian. 1870. incolo.

*** Diuarium nou amu primitu din Bucuresci intitulatu: „Adunarea națională”. Programă și tendința si-o cuprinde în următoarele: „Adunarea națională și 10 Maiu”. Din totu cuprinsulu numerului primu transpare că diuarium se impaca cu regimulu actualu. Îndata la începutu a încercatu a se ocupă și de foile de dincóce de carpati și adeca a încercatu a se ocupă de cele ce dicu diuariile noster romanesce despre guvernulu actualu. E de însemnatu câtu de corendu a observatu redactorii „Ad. nat.”, altcum anonimi, că „Federațiunea” si-a moderatu (ea eră brătienist) critică asupră guvernulu actualu, pre cându de alta parte dovedescu că pre cele-lalte diuarie nici nu le-au vediatu, necum să scie ce s'a scrisu în trensele. Observarea acestă, încátu ne privește și pre noi, trebuie să o facem, nu pentru altu ceva, decâtu pentru că să atragemu atențiunea noului diuarium, că pre venitoriu să nu mai facă sentințe fără de a cunoște materia procesului. Noi nu amu radicați laude guvernulu trecut și pre acestă nu l'amu criticatu, pentru că nu avem obicei să criticămu pre unu guvern indata, după ce a dormitu și elu o nopte că atare: pentru ce nu a dresu țieră până bati în pămîi. Dece amu vorbitu ce-va, aceea s'a reproduș și de „Tromp. Carpatilor”; noi credem că nu amu criticatu pre nimenea. — Ne place ca țienută diuariului e tréza, vorbesce despre lucrurile reale și nu fantaséza.

22=1

Concursu.

Pentru ocuparea stațiunii invetiatoresce din comună Padurani în Protopresviteratulu Hasiului se escie prin acestă concursu, cu care stațiune suntu împreunate emolumente anuale, în bani gală 42 fl. v. a. 8 meti de grâu, 16 meti de cucuruz, 50 punti de sare, 50 punti de chisă, 10 punti de lumini, 8 stângini de lemne, 2 jugere de livada, și cartiru liberu.

Doritorii de a ocupă această stațiune invetiatorescă, suntu avisati recursurile lor cu documentele prescise și adresate către venerabilulu Consistoriu alu Aradului, ale tramite subscrișului până în 20 Iuniu a. c.

Bellincz, 12 Maiu 1869.

Constantinu Gruciu,
Protopresv. Hasiului și inspectoru scolaru.

Bursă de Viennă.

Din 20 Maiu. (1 Inn.) 1869.

Metalicele 5%	61 70	Act. de creditu	290 80
Imprumut. nat. 5%	69 70	Argentulu	122
Actiile de banca	749	Galbinulu	5 86 5/10

Indreptări. Avemu fatală datoria de a îndreptă unele erori cari deforma cu totulu întielesulu. În nrulu 38 la rubrică „Dietă Ungarié”, sîrulu 7-lea cuventulu „dintăiu” înainte de „22 Maiu” nu are nici unu întielesu și e de a se îndreptă simplu prin cuventulu „din” etc. În nrulu 39 la rubrică „Revista diuaristica” unde ne provocămu la nrulu 36 e de a se întregi pasagiulu începutu și aci după cum a fostu în nrulu citatu; la varietăți unde e vorbă de negociatoriulu Zerbés în locu de „fatiă (!!) Sabiului” e de a se îndreptă „piața Sabiului.